
GRS Algemeen Bestuur

Voorstel

Zitting van 7 december 2023
GRS Sociale Dienst Drechtsteden -
GRS Bestuursondersteuning

Steller

Vanessa Bal

Inhoudelijk verantwoordelijke

Wethouder de Meij

- DB memo - Aanpak lobby en beïnvloeding vanuit GR Sociaal

Betreft

Zaaknummer 2023-0159898

Voorstel

Beslispunt 1

Ter kennisname voor de leden van het Algemeen Bestuur

Beknopte samenvatting

Inleiding

Op de regionale beleidsagenda voor 2023 stond als onderwerp 'het ontwikkelen van een regionale lobby agenda sociaal domein' en bijbehorende activiteiten, in samenwerking met het team Public Affairs Dordrecht. We zijn hier in 2023 vooral verkennend mee aan de slag gegaan, zonder nog een gestructureerd plan van aanpak. Dit hebben we gedaan aan de hand van de kernboodschappen die met het Algemeen Bestuur gedeeld zijn in de themasessie van 8 september 2022. We hebben ons hierbij gericht op beïnvloeding op landelijk niveau.

In het MT SDD is deze maand aan de hand van een memo gesproken over de eerste ervaringen, geleerde lessen en is een doorkijk gegeven op wat er nodig is om de lobby en beïnvloedingsactiviteiten naar een hoger plan te tillen. Naar aanleiding hiervan is geconcludeerd dat het goed is om ook vanuit de GR Sociaal structureler capaciteit vrij te maken voor lobby en beïnvloeding, bij voorkeur in samenwerking met Dordrecht en Zwijndrecht en dit ook op te nemen in de uitgangspuntennotitie. Deze memo is hier grotendeels een kopie van en heeft als doel ook het DB mee te nemen in de ervaringen, wensen en vraagstukken op dit gebied.

Bespreekpunten:

- Weke rol ziet het DB voor zichzelf en het AB weggelegd als het gaat over beïnvloeding op landelijk niveau? Hoe kunnen de leden hierop meer in positie worden gebracht?
- Starten met nieuwsbulletin voor AB rond dit onderwerp met als doel hen mee te nemen in de actualiteit, ons te profileren en op informele wijze het gesprek in het AB te inspireren. (Eerste opzet in bijlage)

- In gesprek met gemeenten over regionaal lobbyteam / beïnvloedingsteam sociaal domein. Samenwerking opstarten en synergie creëren. Zowel op niveau strategen, als directeuren en bestuurders.

Beoogd resultaat

Waarom energie steken in lobby- en beïnvloeding?

Voor GR Sociaal zijn er verschillende doelen om zich actief te willen mengen in de ontwikkeling van landelijk beleid en wet- en regelgeving.

- Borgen praktische en technische uitvoerbaarheid van nieuwe ontwikkelingen.
- Borgen voldoende financiële middelen
- Tijdig zicht op landelijk ontwikkelingen om hierop te kunnen anticiperen.
- Zichtbaarheid vergroten en profilering versterken. Dit draagt bij aan het vroegtijdig geïnformeerd worden over en aan kunnen haken op (middelen voor) vernieuwing en het profileren van bestuurders in de regio.
- Goede ondersteuning voor bestuurders in de regio in hun rol in landelijke activiteiten (VNG-commissies, media optredens, etc.)

Daarnaast helpt bij het behalen van de strategische doelen van de organisatie. Bijvoorbeeld door meer zicht te houden op de beschikbaarheid van middelen en hoe deze aan te vragen. Een voorbeeld hiervan zijn de vele SPUKS die op dit moment beschikbaar worden gesteld en buiten ons zichtveld blijven. Maar te denken valt zeker ook aan subsidies die beschikbaar worden gesteld via instituten als TNO, ZONMW, Fondsen en binnen Europa/regiofondsen. Wanneer we minder afhankelijk willen zijn van de middelen via het gemeentefonds, zullen we hier actiever op moeten acteren. Naast financiële middelen zijn er ook andere trajecten waarvoor inschrijven of aanhaken interessant kan zijn en waarop we nu weinig zicht hebben. Het gaat dan om mogelijkheden voor innovaties en doorontwikkeling. Te denken valt aan innovatietrajecten, citydeals, onderzoeken, etc.

Toelichting

Wat is lobby?

Een veel gebruikte definitie van Public Affairs is : "*Het strategische proces van inspelen op politieke besluitvorming en op veranderingen in de maatschappij en publieke opinie die van invloed zijn op het functioneren van de eigen organisatie.*"

Om strategische keuzes te kunnen maken, moeten we:

1. Weten welke andere organisaties zich bemoeien met die politieke besluitvorming (stakeholdermanagement).
2. Ontleden welke verschillen van inzicht er bestaan in de discussie over het onderwerp (issuemanagement).
3. Weten hoe de veranderingen in de maatschappij (onder andere wetgeving in voorbereiding) van invloed zijn op de eigen organisatie.

Bij een goede lobby gaat het dus over inhoud, processen en netwerk. Inhoudelijk moet je precies weten waar het over gaat. Daarnaast moet je weten wat de te volgen procedures en processen zijn. Ken bijvoorbeeld het reglement van orde van de Tweede Kamer en weet hoe het in de praktijk gaat. Tot slot is je netwerk belangrijk. Daarbij is van belang of mensen je informatie vertrouwen of niet. We zullen ons ook steeds breder moeten oriënteren om ons punt te maken en continu monitoren waar en met wie we (en dus ook met wie niet) dat het beste kunnen doen.

Verkenning Samenwerking met Public Affairs en Dordrecht.

We hebben afgelopen jaar de samenwerking gezocht met team Public Affairs Dordrecht. We hebben verkend waarop we zouden kunnen samenwerken en gebruik kunnen maken van elkaars meerwaarde. De core business van team public Affairs is het binnenhalen van (middelen voor) regionale / lokale projecten, waarvoor ook expliciet een opdracht of een vraag bij team PA wordt neergelegd. (Bijv. spoorzone, regiodeal, Dordt West). De lobby / beïnvloeding op het gebied van het sociaal domein richt zich vooral op uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en soms ook inhoudelijke richting

van de wetten en landelijke beleidstrajecten, waarvoor vaak (niet altijd) geldt dat de VNG een gelijkkluidende boodschap heeft. Dit verschilt dus qua insteek en aanpak.

Toch heeft samenwerken voordelen. De SDD / GR Sociaal heeft veel inhoudelijke kennis over de relevante wet- en regelgeving, uitvoeringsconsequenties en financiële impact hiervan. De aanhaking bij de beleidsinhoudelijke ministeries, de VNG en landelijke werk en klankbordgroepen is zeer goed. Wat het team Public Affairs daaraan toevoegt is een betere monitoring van de parlementaire agenda, een netwerk en structuur voor contact met politici, Kamercommissies, politieke partijen en de link met bestuurders in de Drechtsteden. Daarnaast doet het team PA aan actief relatiebeheer, waardoor zij in staat zijn om snel en proactief te acteren op landelijke besluitvormingsmomenten met bijvoorbeeld position papers, uitnodigen voor werkbezoeken etc. Om op een actieve manier gebruik te maken van elkaars kracht en te zorgen voor kruisbestuiving van elkaars activiteiten is regelmatig contact een must. Daarnaast heeft het team PA een workshop gegeven aan de beleidsmedewerkers die landelijk actief zijn en hebben ze geholpen gestructureerd na te denken over interventiemomenten en actoren.

Het team PA bestond uit 4 personen. De twee personen met wie we afgelopen jaar een samenwerking hebben opgezet zijn beiden inmiddels vertrokken en (nog) niet vervangen. Wel blijft een trainee deelnemen aan de werkgroep, zodat de connectie niet verloren gaat. Niet ideaal is dat voor zover ons bekend formeel geen formatieruimte was en is in het team PA voor het sociaal domein. We zien nu dat de regiodeal bijvoorbeeld zoveel tijd vraagt dat er eigenlijk geen tijd is voor het sociaal domein in het team PA. Voor zover we er zicht op hebben geldt voor de gemeente Dordrecht dat er ambtelijk (door beleidsmedewerkers) nog niet structureel wordt ingezet op beïnvloeding op het sociaal domein wordt gedaan, met uitzondering van de stadsstrategie sociaal domein Dordrecht die hier dan weer wel een grote rol in heeft en de ondersteuning van de wethouder in landelijke formele en informele gremia verzorgt. Mogelijk ontstaat er een kans op meer synergie op dit punt met de aanstelling van een strategisch adviseur sociaal domein in het strategieteam van Dordrecht. Binnen deze functie gaan deels ook lobbytaken vallen. Dit biedt een kans om de samenwerking te versterken. Ook Zwijndrecht constateerde dat lobby op het gebied van sociaal domein (en het financieel ravijn) wenselijk is en gaf eerder aan ook een lobbyist te werven/ hebben geworven.

Activiteiten 2022 / 2023

Om een beeld te geven van de activiteiten van het afgelopen jaar, hieronder een opsomming van wat er vanuit de GR Sociaal o.a. is gebeurd op het gebied van lobby en beïnvloeding.

- Kernboodschap ontwikkeld op de drie inhoudelijke opgaven. (Deze zijn inmiddels aan herijking toe)
- Initiatief verdiepend gesprek met Iederin, Wmo adviesraad, T-zorg en gemeenten na vastlopen landelijke werkgroep resultaatgericht beschikken.
- Activeren VNG op thema resultaatgericht beschikken / bandbreedtemodel. (Gelukt)
- Actieve deelname aan diverse landelijke werkgroepen en klankbordgroepen. (Diverse onderwerpen op het gebied van Wmo, bestaanszekerheid en schulden, energietoeslag, P-wet en arbeidsmarkt.)
- Meelezen en geven input brieven vanuit de VNG op het gebied van schulden, armoede en bestaanszekerheid. (Punten overgenomen in brieven en reacties)
- 2x verdiepend gesprek met directie MO van min VWS (kennis en ervaringen gedeeld en gesproken over verbeteren positie gemeenten in bredere zorgdiscussie en over de SPUK IZA)
- Werkbezoek nieuwe directeur DPV van min SZW. (Aandacht gevraagd voor ontschotten van instrumenten en aandacht gevraagd voor onze doelgroep met duurzame beperking)
- Inhoudelijke inbreng geleverd voor de voorbereiding voor de commissie PSI, en in de ambtelijke voorbereidingen overleggen.
- Stakeholder analyse gemaakt per opgave. (75% klaar)
- Zicht op parlementaire planning en stukkenstroom.
- Tweewekelijkse werkgroep met collega's SDD, PA en stadsstrategie Dordrecht.

Ervaringen en lessen.

Het ontwikkelen van kernboodschappen, gericht op wat wil je precies en waarom is redelijk goed gelukt. De vertaling naar: wat vraagt dat dus op dit moment in het traject aan precieze input voor beslismoment x , vraagt telkens bewuste aandacht. Dit geldt ook voor de vraag: wanneer breng ik informatie uit een werkgroep, werkbezoek of overleg terug de organisatie in en bij wie breng ik het dan onder de aandacht. Doordat de deelname aan landelijke overleggen (terecht) verdeeld is onder de dossierhouders, vraagt dit eigenlijk extra afstemming.

De vertegenwoordiging landelijke werkgroepen, klankbordgroepen en ontwikkeltrajecten binnen de drie opgaven is goed. Dit geldt ook voor de contacten op beleidsniveau met de twee belangrijkste inhoudelijke departementen. In de meest gevallen komt belang Drechtsteden / GR Sociaal overeen met de lijn van de VNG. Via ambtelijke werkgroepen lukt het redelijk goed om input te geven, die ook serieus wordt genomen.

De ondersteuning van Peter Heijkoop voor de commissie PSI en andere landelijke ad hoc overleggen rond actuele thema's waarvoor hij input nodig heeft, verloopt ons inziens naar tevredenheid. Ook de deelname SAO's dragen bij aan goed geïnformeerd zijn (voor op de golf) en levert een extra moment op om invloed uit te oefenen. Echter, dit wordt enorm versterkt wanneer er een wethouder in de commissie zit. De invloed op de onderwerpen bestaanszekerheid en ontwikkelen naar werk is dus veel groter dan de invloed op de Wmo. Overigens is het wel een kwetsbare situatie dat de landelijke beïnvloeding op bestuurlijk / politiek niveau op het sociaal domein nu sterk afhankelijk is van één persoon uit deze regio. Het is daarom wenselijk met het DB en AB in gesprek te gaan over hoe dit verbreed zou kunnen worden. Zo zijn er bijvoorbeeld regelmatig vacatures voor de VNG commissies.

Er kunnen ook nog een aantal punten beter. Dit geldt voor

- Het netwerk en zicht op de actoren op het gebied van financiën is nog beperkt. (Min Fin, Min BZK, Europa en het hele overlegcircuit hieromheen.
- We kunnen het netwerk van collega's en bestuurders (in de regio) nog onvoldoende in. We hebben er ook nog onvoldoende zicht op.
- Het relatiebeheer ten behoeve van lobby en beïnvloeding kan beter. Dan gaat het bijvoorbeeld over relaties met de G4, met de bestuurders van gemeenten in vergelijkbare situaties of met wethouders in de commissies van de VNG, grotere sociale diensten etc. Afhankelijk van de strategische agenda's kan actief aan dit netwerk gewerkt gaan worden. (Gezamenlijke taak MT, strategen, beleid, opgavemanagers, etc.)
- Er zijn nog geen relaties met Kamerleden en / of politieke partijen ontwikkeld, waardoor het ook minder effectief is om hen te benaderen voorafgaand aan een debat. Overigens zijn er tot nu toe nog weinig onderwerpen waarvoor dat nodig was omdat de VNG lijn in de meeste gevallen ook de wenselijke lijn vanuit het perspectief van de GR sociaal is.
- Op dit moment acteren we nog vrij reactief. Voor op de golf zitten betekent een actueel zicht op belangrijke trajecten en plannings en hier bewust op inzetten. Of soms zelfs 'zorgen' dat er iets wordt opgezet / geregeld dat er nu nog niet is.
- We hebben geen goede verbinding met de bestuurders en de gemeenten op onze activiteiten. De profilering van onze activiteiten kan beter en actueler en hopelijk heeft dat een spinn-off effect en wordt ook de verbinding met de beïnvloedingsactiviteiten op andere onderdelen van het sociaal domein beter. De reflex om ieder voor zich (GR Sociaal, Dordrecht, Zwijndrecht) een lobbyist aan te trekken is eigenlijk inefficiënt.

Wat is er nodig om op alle opgaven goed voor op de golf te komen qua landelijke beïnvloeding?

- Wekelijks monitoring van de parlementaire stukken + actief delen
- Monitoring parlementaire planning + in kaart globale planning per wets-/ beleidstraject, inclusief financiën
- In kaart brengen relevante politieke momenten en daar proactief op reageren. Denk aan wetsbehandelingen en debatten, partij congressen, ALV VNG, verkiezingsmomenten, etc.
- Behouden actieve deelname aan relevante werkgroepen

- In kaart wie vanuit de Drechtsteden aan welk bestuurlijke (of hoogambtelijke tafel) zit en relevante info kan brengen / halen.
- Up to date houden kernboodschappen voor de verschillende opgaven. (per wet / beleidstraject eigenlijk)
- Deze actief uitdragen aan collega's en bestuurders in de regio, zodat iedereen hier op kan voortbouwen in de eigen overlegmomenten.
- Ontwikkelen materiaal voor werkbezoeken én voor politieke momenten.
- Profileren vanuit de GR Sociaal in de regio en richting AB, ter verbetering van de inhoudelijke aanhaking en onderlinge samenwerking. Dit vergt ook korte doorlooptijd van informatie, gezien de snel wisselende actualiteit op sommige dossiers.
- Actief brengen en halen informatie in de regio: welke trajecten lopen er, wie brengt wat waarin, etc. Hierbij zowel aandacht voor de ambtelijke als bestuurlijke kant.
- Periodiek in kaart brengen activiteiten Kamerleden
- Gericht opbouwen van netwerk Kamerleden, wanneer relevant.
- In kaart brengen relevante stakeholders en netwerken en actief bouwen aan samenwerkingsrelaties op dit vlak. (Eerste analyses per opgave zijn in de maak)
- (Combineren met besluit MT van 03-10, aanstellen persoon die landelijke financiële stromen en kansen/ risico's in kaart brengt.
- Starten met nieuwsbulletin voor AB rond dit onderwerp met als doel hen mee te nemen in de actualiteit, ons te profileren en op informele wijze het gesprek in het AB te inspireren. (Eerste opzet -zonder format- in bijlage)

Aanpak/uitvoering

Naast de voorgestelde acties, willen we komende periode aan de slag met onderstaande activiteiten.

- Uitwerken stakeholderanalyse en in overleg met MT (en bestuurders) opbouwen van een relevant netwerk. Linken aan gesprek strategische agenda.
- Ontwikkelen pakketje samen met afdeling communicatie: nieuwsbrief, kernboodschappen, infopakketje werkbezoeken.
- Ontwikkelen van echte basis lobbyfiches die gebruikt kunnen worden voor beïnvloeding en gespecificeerd kunnen worden per te beïnvloeden partij. Hierbij ook aansluiten bij de (nog te vormen) strategische agenda GR Sociaal.

Afdeling communicatie is betrokken in de werkgroep en kan adviseren per volgende stap.

Bijlagen

1. Beleids- en wetsontwikkeling RIJK sociaal domein.pdf
2. Nieuwsbrief GR Sociaal - oktober 2023.pdf